

fotoserie 'vijf met samenhang'

Inleiding

Op zaterdag 24 augustus vond de jurering plaats voor de Salon Foto Nationaal 2019 in het Cultureel Centrum *De Boodschap* in Rijen (Noord Brabant). Lange rijen tafels met een deel van de fotoseries, klaargelegd door vrijwilligers van de Fotobond. De foto's op de tafels werden drie keer gewisseld om alle 171 inzendingen te kunnen bespreken. De jury ging steeds eerst langs de tafels om een indruk te krijgen van de inzendingen, daarna begon het serieuze werk.

De jury bestond dit jaar uit:

Carla Kogelman	– fotograaf met als specialisatie reportage, documentaire en portret
Loek van Vliet	– docent aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten
Petra Cardinaal	– manager van galerie Pennings Foundation in Eindhoven
André van Hooidonk	– algemeen secretaris Fotobond, voorzitter (zonder stemrecht)

en het team werd ondersteund door de teksteditor **Jan Donders**.

De eerste selectie bestond uit een scheiding tussen de 'kansrijke series' en de 'zekere afvallers'. Het aantal inzendingen noopt tot snelle beslissingen en een zekere mate van eenstemmigheid bij de juryleden. Daarbij blijkt dat die eerste indruk vaak bepaald wordt door de kracht van de serie: er moet een heldere boodschap, verhaal, emotie, schoonheid, uit blijken. Ingewikkelde series worden al snel opzij gelegd. Bij twijfel wordt de tekst geraadpleegd en vaak blijkt er dan ook een dualisme of tegenspraak tussen tekst en foto's. Als iemand schrijft dat de foto's een weerslag zijn van bepaalde emoties, maar de serie zelf geeft geen blijk van die emoties, dan valt die serie al snel af. De teksten moeten niet de foto's verklaren, maar andersom: de tekst moet bevestigen wat de kijker al zag of vermoedde bij het zien van de foto's. Het beeld is leidend.

Onze kijkwereld is in kleur. Als foto's daarvan afwijken (zwart/wit, sepia, oververzadiging van de kleuren) moet daar een goede reden voor zijn. De foto, de serie, moet het bewijs zijn van de keuze en niet omdat het een modieuze variant is. Ook hier werd het gebruik van HDR zeer kritisch benaderd.

Bij een aantal series bleek de fotograaf veel zorg besteed te hebben aan de keuze van papier en afdrukkwaliteit. Dat is te prijzen. Het is de vraag wat er door de gecentraliseerde afdruk voor de exposities overblijft van deze keuzes. De jury probeerde daar bij de selectie rekening mee te houden.

Een opdracht aan de jury is een 'breed beeld' van de fotografie in de selectie op te nemen. Alhoewel een categorie-aanduiding vaak moeilijk is (vele series zouden in meerdere categorieën kunnen vallen) is een voorsortering te overwegen. Het was onvermijdelijk dat bepaalde series, ondanks de kwaliteit, afvielen omdat er al vergelijkbare en, volgens de jury, betere series in dat genre waren.

Een paar keer kwam het voor dat de naam van de fotograaf vermeld was op de begeleidende tekst. Omdat de beoordeling anoniem moet geschieden, werden deze series uit de selectie gehaald. Dat een jurylid de fotograaf meent te herkennen uit de beelden is natuurlijk niet te voorkomen.

De inzenders hebben de keuze tussen beoordeling op een witte, grijze of zwarte achtergrond. Omdat de foto's tegen elkaar aan gelegd worden (ruimtegebrek op de tafels!) doet die achtergrond er feitelijk niet toe. De jury let er ook niet op en adviseert deze keuze voortaan weg te laten. Een neutrale achtergrond is voldoende en maakt de organisatie eenvoudiger. Uit de inzendingen werden 13 series geselecteerd. Later heeft één inzender zich teruggetrokken. Daarnaast kon ieder jurylid (en de voorzitter en de tekstschrijver) uit de overige inzendingen een favoriet kiezen, die daarbij een eervolle vermelding krijgt.

André Bergmans - Het begint altijd met woorden



Toelichting

Het begint altijd met woorden

Het begint altijd met woorden die de waarheid verdraaien en haat zaaien. Dan begint het oormerken, het brandmerken, nummeren en opsluiten. Het einde is herinnering, gedenken en berouw.

Jury

Het begint altijd met woorden, maar beelden zijn sterker. Een serie over een bekend, zwaar, onderwerp: de Holocaust. Ieder beeld is bedachtzaam en krachtig in de uitdrukking van een deel van het verhaal, maar ieder beeld roept ook zijn eigen associaties op in de wereld erachter. De serie eindigt bijna poëtisch, maar de titel waarschuwt ons: ook nu begint het met woorden.

Colette Lukassen - Emma



Toelichting

Emma

Toen Emma 5 jaar was zei ze tegen haar moeder: 'Als ik ga slapen ben ik een meisje en als ik wakker word heb ik weer een piemel...'

Een 'gewoon' meisje' groeit op in een warm en liefdevol gezin samen met haar zusje en twee oudere broers. Hier kan ze gewoon het meisje zijn dat bang is voor spinnen. Die zitten in de boot in de tuin waarin ze soms spelen.

Emma: 'Een klasgenoot van mijn zusje mag niet met haar bij ons afspreken... alleen maar omdat ik transgender ben, dat vind ik stom' ...Emma is 11 jaar en geboren als Gijs.

Jury

Het genderthema is aanwezig, maar dringt zich niet op. De jonge man/vrouw is uitgebeeld in de overgang van speels kind naar jong volwassene, met de beschermende handen van het gezin om zich heen. Ieder beeld is verrassend, samen een verhaal. De jury kon het niet laten de eerste foto achteraan te plaatsen. Hier de aangepaste volgorde (in goed overleg).

Edward Hermans - Portretten van jongens en meisjes



Toelichting

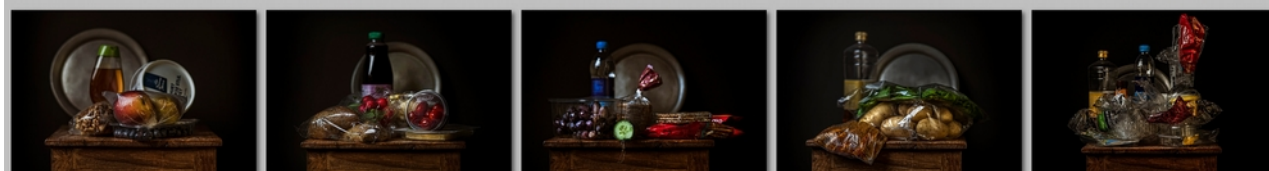
Portretten van jongens en meisjes

Een (selectie uit een) serie van portretten van jongens en meisjes tussen de 9 en 11 jaar. De kinderen laten zien wie ze zijn door – op mijn verzoek – hun spel voor even te onderbreken en mij een ogenblik van hun tijd te gunnen. Ze maken oogcontact met de camera zonder te willen behagen of verbloemen. Dat leidt tot sprekende beelden zonder opsmuk met een zekere ernst / urgentie en eerste tekenen van volwassenheid.

Jury

Krachtige portretten van kinderen die je zelfbewust aankijken. Er is contact met de fotograaf/beschouwer. Ernst, argwaan, onschuld, met de impliciete boodschap dat ze zullen opgroeien tot zelfstandigheid.

Els Baltjes - Ons dagelijks eten



1 Ontbijt...

2 Lunch...

3 Tussendoortje...

4 Avondeten...

5 Onverteerbaar!

Toelichting

Ons dagelijks eten

Met de serie 'Ons dagelijks eten ...' probeer ik het bewustzijn voor het gebruik van plastic in onze consumptiemaatschappij te vergroten. Hiervoor heb ik het eten, dat op één dag voor een driepersoonshuishouden in een supermarkt is gekocht, als sfeervolle stilleven gefotografeerd. Daarmee hoop ik dat de foto's uitnodigen tot kijken en de aandacht langer vast zullen houden.

Dit proces was voor mij wel een eyeopener:

Als we alleen al naar het eten en drinken kijken wat we op een dag verbruiken, dan is het overgrote deel van wat we kopen verpakt in plastic. Dit geeft op één dag een hele berg van dit materiaal. Tel dit op in een week, dan heeft een huishouden van drie personen al een schrikbarende hoeveelheid plastic verzameld. En dan heb ik het alleen nog maar over ons dagelijks eten. Onverteerbaar!

Jury

Een klassiek stilleven, maar vertaald naar onze tijd. Met het thema 'voedsel verpakt in plastic' als leidraad. Het licht is ook ingepakt en daarmee een aanklacht tegen de supermarkt en tegen ons koopgedrag. De serie maakt ons daarvan bewust, mede dankzij de verleidelijke schoonheid. De jury vond de afdrucken aan de donkere kant.

Esther Vertelman - Van luier tot luier



Toelichting

Cyclus

Deze serie laat de levenscyclus zien, uitgedrukt in ondergoed. 'Van luier tot luier'

Jury

Het hele leven in 5 foto's. Humor en compassie, consequent vorm gegeven. Deze sequentie is eenvoudig, maar indringend. Te simpel om waar te zijn. Of toch wel? Als kijker zoek je naar de fase waarin je zelf bent, en naar wat je te wachten staat.

Gery ten Broek - Kwetsbaar



Toelichting

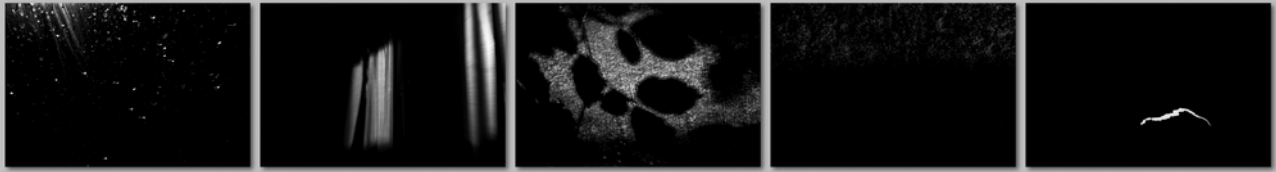
Kwetsbaar

Ik ben geboeid door de kwetsbaarheid van de mens en de natuur.
In deze serie ben ik op zoek naar de verbinding tussen beiden.

Jury

Met mooi schilderslicht op de modellen is de kwetsbaarheid van mens en natuur weergegeven als een actueel thema. Zonder het er dik bovenop te leggen. In een esthetische vormgeving met zachte kleuren zijn het bijna stilleven.

Ineke de Waal - Tussen donkerder en licht



Toelichting

Tussen donkerder en licht

- Hoe voelt dat?
- Verloren in het donker, jezelf kwijt zijn?
- Geen zin in het licht van een nieuwe dag.
- Eindeloos nachten wachten.
- Tot dromen komen.

Jury

Hoe minimalistisch kan het zijn? Beelden zonder inhoud die bij nader bekijken vol met inhoud zijn. Vol met gevoel, duisternis, vrees. Maar ook met lichtpuntjes en kieren naar buiten, naar het licht.

Izabela Dusinska - Afgekeurd



Toelichting

Afgekeurd

Vóór jullie 5 pasfoto's die afgekeurd zijn. Deze foto's voldoen aan alle mogelijke pasfoto-criteria, maar werden toch afgekeurd. Afgekeurd omdat je op de foto een vrouw ziet en in de gemeentelijke administratie staat: Geslacht: M (man).

Serie Afgekeurd gaat over mannen in een Oost-Europees land, die de familie hebben verlaten, en omdat ze niet geaccepteerd werden. Ze hebben alle contacten verbroken en gingen het leven opbouwen in een ander land waar niemand raar naar ze keek, waar ze geaccepteerd werden. Hun mannelijke identiteit goed konden verbergen tot het moment kwam om nieuwe reis-documenten aan te vragen. Vreselijk dubio en tweestrijd tussen werkelijkheid en dat wat ze voelen wie ze zijn. Afkeur door maatschappij, eenzaamheid en angst.

In verband met de privacy van de mannen waar deze serie over gaat – ze zijn heel erg bang om herkend te worden – heb ik een concept met foto-modellen uitgewerkt die meeleefden met deze mannen en bereid waren om deze serie met mij te gaan maken.

Jury

Pasfoto's vertellen iets over onze identiteit. Zo zou het moeten. Hier is de pasfoto als symbool van wat we willen zijn, en daarna (daarom?) afgekeurd. De keuze van het formaat: pasfotogrootte in een groot zwart vlak is goed gekozen en verhoogt de spanning. Op pasfotoformaat kun je eenvoudig afgekeurd worden. Tot slot is met deze vorm een relevant en hedendaags thema goed verbeeld.

Jaap Hijma - Israeli Streets



Toelichting

Israeli Streets

Israël heeft vele gezichten. Verschillende bevolkingsgroepen leven er samen, maar lang niet altijd van harte. Dit leidt tot een bepaalde spanning, die soms duidelijk zichtbaar is, maar vaker een meer onderhuids karakter heeft. De foto's tonen facetten van de complexe sfeer in dit bijzondere land. Zij zijn gemaakt in het voorjaar van 2019, in de steden Akko, Bethlehem en Jeruzalem.

Jury

Een rapportage met veel dynamiek en contrasten. De keuze van zwart/wit is hier doeltreffend. De fotograaf brengt een actueel thema (spanning tussen groepen) goed in beeld. Is het thema in werkelijkheid aanwezig, of zit het in ons hoofd?. Laten wij ons sturen door de fotograaf?

Jan le Pair - Stop de plastic zak



Toelichting

JIJ

Roep een halt toe aan
 Het wegwerpen van **plastic**:
STOP DE PLASTIC ZAK
 Ontwikkel en maak gebruik
 van eenvoudig afbreekbare stoffen
 in verpakkingsmateriaal.
 Ontlast onze leefomgeving.
Ook vandaag start jouw toekomst.

Jury

Een aanklacht tegen de verpakkings- en kledingindustrie. Met consequente beelden wordt het vormgegeven. Vijf herhalingen die hier elkaar versterken om de breedte van het pro-bleem aan te geven. Het is niet één incident. Met humor (verpak die zak!) en spannende contrasten tussen het stoere lijf en de kleurrijke, maar schamele, armetierige, verpakkingen.

Jan Ros - Playground



Toelichting

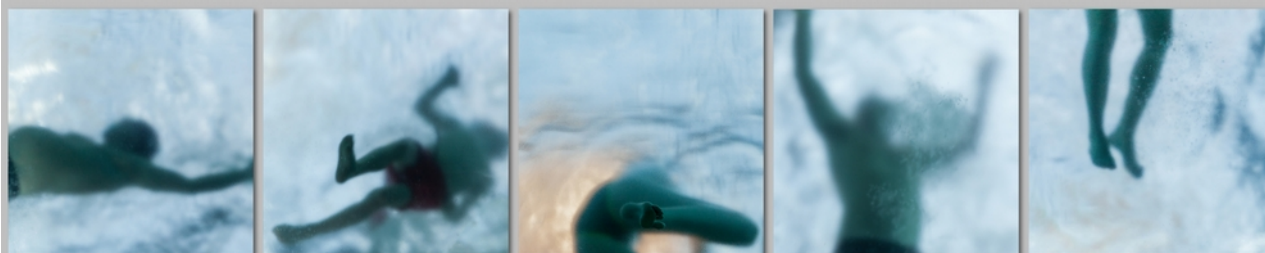
Playground

In elk dorp of stad, waar ook ter wereld, zijn speeltoestellen voor kinderen gecreëerd. Deze voorzieningen worden door beleidsmakers en politici omarmd, omdat buiten spelen goed is voor de ontwikkeling en sociale vaardigheden. In Nur-Sultan, de hoofdstad van Kazachstan, vind je deze voorzieningen ook in elke wijk van de stad.

Jury

In de oorspronkelijke titel stond een onbedoelde typefout: Payground. Betalen wij de kleurrijke speeltuinen met een grauwe achtergrond, de vrolijkheid met leven in woonkazernes? Maar waar zijn de kinderen die hier zouden moeten spelen? Zijn het nutteloze, bureaucratische speeltuigen die de schijn van leven moeten hooghouden? Het kleurencontrast tussen voor- en achtergrond sprak de jury aan.

Theo Mastenbroek - Naar licht en vrijheid ... ingehouden adem



Toelichting

Naar licht en vrijheid... Ingehouden adem...

Jury

Beelden met een poëtische spanning. De monochrome kleuren worden onderbroken door een lichtvlek die wijst naar de vrijheid. De beeldreeks eindigt met optimisme: naar licht en lucht.

Eervolle vermeldingen

Armando Jongejan - Afscheid van een broeder - Eervolle vermelding



Toelichting

Afscheid van een broeder

In de Sint-Adelbertabdij in Egmond-Binnen overleed Pater Arnold van der Drift, bij velen beter bekend als br. Nol.

Zoals de abt, br. Gerard, het verwoordde: hij is op zijn cel in de Sint-Adelbertabdij onmerkbaar zachtjes weggegleden. Er werd met veel respect en liefde over br. Nol gesproken: vriendelijk, intelligent, een vriend en vertrouwensman.

Het afscheid in de abdijkerk en op de begraafplaats in de tuin van de abdij was ingetogen en indrukwekkend.

Jury

Hier kan de keuze niet anders dan zwart/wit zijn. De sereniteit van het leven, en daarmee van de dood, komt goed tot uiting. Beelden van de rust van het kloosterleven en de eeuwige rust daarna worden met eerbied in beeld gebracht.

Peter van Tuijl - Hersenschimmen - Eervolle vermelding



Toelichting

Hersenschimmen

Betekenis en tijd worden geïsoleerd in een 'niet wetende' werkelijkheid.

Een van mijn fotovrienden raakte in de afgelopen jaren steeds meer in de war en belandde op een gegeven moment in het schemergebied van het leven. Identiteit en persoonlijkheid gleden verder af en de verbinding met de realiteit verdween nagenoeg geheel.

Jury

De beelden nodigen uit tot het lezen van de begeleidende tekst eronder. Daarmee wordt de chaos die de foto's uitbeelden enkel groter. Het moet een warboel zijn in het hoofd van deze vrouw, of in die van de fotograaf. De kijker wordt in verwarring achtergelaten, dat is zeker. En daardoor is de serie boeiend.

René van Rijswijk - ...de helpende hand - Eervolle vermelding



Toelichting

...de helpende hand

Mijn serie gaat over de helpende hand toe steken om een hindernis te overwinnen. Zonder die hulp is het lastiger om iets te bereiken of verder te komen. Maar ook om die helpende hand te accepteren.

Jury

Een *mudrun* of *obstacle run* uitlopen lukt niet in je eentje. Het is een teamsport. De fotograaf heeft gezien dat helpende handen daarbij een essentieel onderdeel zijn. De spanning van de race en van de winnaar is daarmee in essentie teruggebracht tot het samen overwinnen van de hindernis. Daarna op naar de volgende! Weergegeven met de wisselende beelden in zachte grijs tinten die het ook een romantisch tintje geven.

Ton Wolswijk - Heilig bad tijdens de Kumbh Mela - Eervolle vermelding



Toelichting

Heilig bad tijdens de Kumbh Mela

Eenmaal in de drie jaar vindt de Kumbh Mela plaats. Dit is het grootste religieuze festival ter wereld. In een periode van 2 maanden komen meer dan 100 miljoen Hindoes samen om een heilig bad te nemen in de Ganges.

In 2019 vond dit plaats in Allahabad. In de 12 dagen van mijn verblijf, ben ik op zoek gegaan naar pelgrims, wanneer ze 's morgens kleumend uit het koude water kwamen. Daar heb ik ze gefotografeerd zonder opsmuk en los van de duizenden andere pelgrims. Een hele klus want isoleer maar eens een man in deze mensenmassa.



Jury

De fotograaf isoleert deze mannen van de duizenden die er moeten zijn. Daarbij wordt, niet helemaal consequent, een strak formaat aangehouden. Hun spillebenen worden gespiegeld in de staken die in de rivier staan. De foto's kunnen niet zonder het verhaal wat erbij staat. Door de gekozen inscenering worden deze mannen individuen, in plaats van naamlozen in een massa.

Tonny Opmeer - Imperfectie - Eervolle vermelding



Van de maker van deze serie geen toelichting ontvangen.

Jury

Portretten die met knip- en plakwerk bewerkt zijn tot abstracte, surrealistische beelden. Alsof Picasso een fototoestel had. Een fotograaf die verder durft te gaan dan de goed belichte, esthetisch verantwoorde portretreeks.